

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שנאמרו בסעודה שלישית פרשת שופטים תשע"ה לפ"ק

בקעמפ מתיכתא נחלת יעקב וויען - לאק שעלדריק

יזצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף מ"ח

משתמרת, שלא היו שוכחים לימודם. ובירושלמי הוסיפו שתורתן גם מתברכת.

ועל כן אמרו (כתובות עה.) דחד מינייהו [מבני ארץ ישראל] עדיף כתרי מינן ע"ש. והיינו כי ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות (כלים א-ו). וכל המקודש ביותר זוכה להשיג חכמת התורה יותר. ולכן הכהן העומד לשרת את ה', והסנהדרין שהיו יושבין בבית ה' שמקודשת עוד יותר, השיגו אמיתית התורה יותר משאר חכמי ישראל, ולא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל.

ואיתא במשנה (סנהדרין פו:) שלשה בתי דינין היו שם, אחד יושב על פתח הר הבית [היא שער המזרחי שלפנים מן החיל לפני עזרת נשים], ואחד יושב על פתח העזרה [למעלה הימנו כשעברו עזרת נשים ובאין לפני עזרת ישראל], ואחד יושב בלשכת הגזית [שהיא בנויה בתוך העזרה]. באין לזה שעל פתח הר הבית וכו', אם שמעו אומרים להם, ואם לאו באין להן לאותן שעל פתח העזרה וכו', ואם לאו באין לבית דין הגדול שבלשכת הגזית וכו' ע"ש. והיינו שהבית דין היו יושבין זו למעלה מזו במקום שמקודש יותר, ומה שלא השיגו הראשונים היו משיגין אותן שישבו במקום קדוש עוד יותר.

והנה עשר קדושות נמנו שם במשנה, ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות, עיירות המוקפות חומה מקודשות ממנה, הר הבית מקודש ממנו, החיל מקודש ממנו, עזרת נשים מקודשת ממנה וכו' ע"ש. ואם כן הבית

כי יפלא ממך דבר למשפט וגו', דברי ריבות בשעריך, וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך בו וגו' (יז-ח). ויש להבין כפל הענין, כי יפלא ממך דבר, והוסיף 'דברי ריבות בשעריך'. גם מה שאמר וקמת ועלית, ודרשו חז"ל (סנהדרין יז.) דמלמד שבית המקדש גבוה מארץ ישראל, וארץ ישראל גבוה מכל הארצות ע"ש. ויש להבין לאיזה צורך השמיענו זאת הכתוב כאן, הלא עיקר הדברים הוא שיבוא אל הכהן העומד לשרת את ה', והגידו לו דבר המשפט. ומה גם שבעצם הדבר העיר בתורת משה (אז:.) שהאמת אינו כן, והוא מבואר לבקי קצת במפת העולם. ועוד שהר חרמון גבוה יותר, וכמבואר ברש"י על הפסוק (תהלים קלג-ג) כטל חרמון שיורד על הררי ציון ע"ש.

ונראה דהנה התורה חייבה, ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם, ודרשת והגידו לך את דבר המשפט. והענין הוא כי התורה הקדושה אינה כשאר חכמות, אשר מי שהוא חכם יותר ומוחו עצום וחרیف ביותר, הוא משיג אמיתית החכמה ביתר שאת. אלא התורה היא חכמת אלקי, חכמתו של הקב"ה, ורק מי שמתנהג בקדושה, ויראת ה' חופפת עליו, זוכה להשיג אמיתיות התורה. וכמו שדרשו (יומא עב:) 'יראת ה' טהורה עומדת לעד (תהלים יט-ו), דקאי על הלומד תורה בטהרה, שאז התורה נצחי ועומדת לעד. ואמרו (שבת לא.) והיה אמונת עתיך וגו' (ישעיה לג-ו), דקאי על ששה סדרי משנה, ואפילו הכי אי יראת ה' היא אוצרו אין, אי לא לא ע"ש. ועל כן אמרו (ברכות לב:) דחסידים הראשונים שהיו מתפללים בכל יום תשע שעות, מתוך שחסידים הן תורתן

דבר שאין בו חיוב מיתה. אך הסיבה שאין הזקן מבטל דעתו להשופט אשר יהיה בימים ההם, הוא כי מחשיב עצמו לחכם גדול יותר ממנו, שדעתו רחבה ומוחו עצום יותר מהשופט ההוא. ומחשיב את חכמת התורה כמו שאר החכמות שתליא רק בחכמה. אבל באמת תורתנו הקדושה היא חכמת אלקית, שתלוי בקדושה ופרישות להשיג אמיתית התורה, והשופט שיושב בבית ה', במקום המעולה בקדושה יש לו יותר סייעתא דשמיא לאסוקי שמעתתא. ואם כן הזקן ממרא מזלזל בחכמת התורה וקדושתה, והוא בכלל דבר ה' בזה (במדבר טו-לא), ועל זה הוא חייב מיתה.

*

והנה בפרשתנו נאמר דיני ערי מקלט להורג נפש בשגגה, שלש ערים תבדיל לך וגו', תכין לך הדרך ושלשת את גבול ארצך וגו', פן ירדוף גואל הדם אחרי הרוצח כי יחם לבבו וגו' (יט-כ). ופרשה זו נכפלה בפרשת משפטים, ואשר לא צדה ו'האלקים אינה ל'ידו ו'שמתי לך מקום אשר ינוס שמה (שמות כא-ג). וכתבו המפרשים בשם האריז"ל שנרמז בהראשי תיבות חודש אלול.

וביאור הדברים הוא, כי בכל מצות התורה יש רמז לימוד מוסר על דרכי האדם. והוא שכאשר האדם חוטא פוגם את נשמתו ונוטל ממנה חיותו. כי תרי"ג מצות התורה הם חיותו של הרמ"ח אברים ושס"ה גידין שבאדם. ולכן אמרו (ברכות יח.) רשעים בחייהם קרויין מתים, כי החטא פוגם חיותו של הנפש, והוא כהורג נפש בשגגה. אמנם לא ידח ממנו נדח, וגם לו ניתן ערי מקלט שיצילנו מגואל הדם, המקטריגים הרוצים לפגוע בו עבור חטאו. והמה הבתי כנסיות והבתי מדרשות, אשר גדולה תורה שנותנת חיים לעושיה בעולם הזה ובעולם הבא (אבות ו-ז), ותורה מגנא [מן היסורים] ומצלא (סוטה כא.). ואמרו (ויק"ר כה-א) אם היה למוד לקרות דף אחד יקרא שני דפים, ואם היה למוד לשנות פרק אחד ישנה שנים וכו' ע"ש. וכן אמרו (ברכות טז.) כנחלים נטיו וגו' כאהלים נטע ה' (במדבר כב-ו), למה נסמכו אהלים לנחלים, לומר לך מה נחלים מעלין את האדם מטומאה לטהרה, אף אהלים מעלין את האדם מכף חובה לכף זכות ע"ש.

והנה באבן שלמה בפרשתנו (אות טו) כתב דידוע שכל דבר שבעולם נמצא בעולם שנה נפש. ועיר מקלט בעולם

הדין הראשונה שישבו בחיל לפני עזרת נשים, ישבו במעלה הרביעית שיש בקדושת הארץ. ולכן הנגינה על ובאת אל הכהנים, היא רביעי, שזהו הסיבה שדעתם דעת תורה יתר משאר החכמים, כי הם יושבים במקום מקודש יותר מהאחרים.

וזהו הענין שאמר הכתוב וקמת ועלית, כי יש גדולה ועליה בגשמיות בכמות, וכמו כן יש באיכות במעלה הרוחנית. ועל דרך שאומרים על חכם בתורה שהוא אדם גדול, הגם שבכמותו יתכן שהוא קטן. ויש בית גדול בכמות, ויש בית גדול ברוחניות, שמגדלין בו תורה ותפלה (מגילה כו.). וכמו כן כאשר אומרים שארץ ישראל גבוה מכל הארצות, ובית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל, יש במובן זה גם עליה ברוחניותו, אשר שם יש השראת הקדושה ביתר שאת. וזהו הסיבה אשר עבורו אמרה תורה שילך לבית דין הגדול בירושלים, כי הם עוסקים בתורה בקדושה יתירה, שהמקום גורם, ומציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים (תוספות בבא בתרא כא.).

והנה אמרו (ברכות סא:) צדיקים יצר טוב שופטן שנאמר (תהלים קט-כב) ולבי חלל בקרבי [יצר הרע הרי הוא כמת בקרבי, שיש בידי לכופן], רשעים יצר רע שופטן שנאמר (שם לו-ב) נאם פשע לרשע בקרב לבי אין פחד אלקים לנגד עיניו, בינונים זה וזה שופטן שנאמר (שם קט-לא) כי יעמוד [הקב"ה] לימין אביון להושיע משופטי נפשו [שמע מינה יש לך אדם שיש לנפשו שני שופטים] ע"כ. וכאשר יפלא דבר למשפט, שאין יכולים לירד לאמיתתה של תורה, הרי זה משום שיש חסרון בקדושת תורתו, שאין מגלין לו רזי תורה, להיות כמעייין שאינו פוסק וכנהר שמתגבר והולך (אבות ו-ב). וזהו שאמר כי סיבת הדבר שיפלא ממך דבר למשפט, הוא משום דברי ריבות בשעריך, שיש בהשערים שלך בתוך תוכם דברי ריבות, ריב בין יצר טוב ובין יצר הרע אשר זה וזה שופטן, שלא השלים עדיין נפשו שרק היצר טוב שופטו. ולכן וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך בו, אשר שם יושבים ועוסקים בתורה בקדושה, ומהם יקבל אמיתית דיני תורה לבוריה.

ובזה יובן מה שהחמיר התורה כל כך על הזקן ממרא לדונו במיתה, הגם שהדין שעליו הוא חולק הוא

היא בחינת פרשה ראשונה של קריאת שמע שהוא ואהבת שיש בה מ"ב תיבות. והיינו קבלת אהבתו יתברך ותורתו בכל לב ונפש. ועל ידי המסירת נפש באמת בכל לבבו לקבל עליו עול מלכות שמים. ועל ידי קבלתו באמת אהבת הש"י בכל לבבו, בזה נתכפר לו על שהכה את נפשו בשגגה ע"כ.

והנה המזבח מורה על מסירת נפש, מקום הקרבת הקרבנות, אשר זאת תורת העולה הוא העולה (ויקרא ו-ב), שהמביא קרבן מחשיב את עצמו להקרבת עולה, שרוצה למסור נפשו לה', אלא שמביא תחתיו השה לעולה. ומי שמקבל על עצמו מסירת נפש בכח, הרי זה קולט את ההורג נפשו בשגגה, שמסירת נפש מכפרת על כל חובין.

*

ובחודש אלול אנו אומרים בכל יום מזמור לדוד ה' אורי, ומבקשים אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבת בבית ה' כל ימי חיי, לחזות בנועם ה' וגו' (תהלים כז-ד). ויש בזה כפל הלשון, 'אחת שאלתי' ושוב 'אותה אבקש'. וכבר דברנו בזה, על דרך משל, מי שצריך פרנסה הוא שואף וחוזר לעשות לעצמו איזה מסחר או חנות להרויח. והנה מסחר זה מעורבת בהרבה עמל ויגיעה יום יום אשר אין האדם נוחה ממנה, אבל בהיות שבמסחר זה מרויחין ממון, והוא רוצה הכסף, על כן הוא עמל בהמסחר מפני התוצאה שיהיה לו ממנו. הוא אינו צריך המסחר בעצם אלא הכסף שירוויח ממנו. וגם הכסף בעצמותו אין לו הנאה ממנו, אלא משום התוצאה שעבורו יוכל להשיג מזונו וכל שאר הצטרכותיו.

ועל דרך זה במקיימי מצות ה', יש שאין הוא רוצה בעצם המצוה, שהוא לעול על צוארו, אלא בהיות שבזה יוכל להגיע להטרקלין, לזכות לחיי עולם הבא עם חיי עולם הזה יחד, על כן הוא שואף לקיים מצות ה', במטרה שיגיע על ידו לשכרו. והגם שהוא שואל שבת בבית ה' כל ימי חיי, אין זה המטרה לעצמה, אלא שזהו ההכנה להמטרה שרוצה להגיע אליו אחר זה. ועל כן אמר דוד המלך, אחת שאלתי מאת ה', אין לי רק מטרה אחת, ומה שאני שואל 'אותה' אבקש, ולא התוצאה ממנו, אלא עצם שבת בבית ה' כל ימי חיי זהו הבקשה והמטרה יחד, שאני מכיר גודל

הם הערי מקלט. ומקלט בשנה הוא חודש אלול שקולט את החוטה ומתקבל בתשובה. ומקלט בנפש הוא להתדבק לצדיק ותלמיד חכם, שזכותו מגין על המתקרבים אליו ע"ש. ונראה שעל זה רמז הכתוב בערי מקלט, 'ושלשת את גבול ארצך', שאם חטא האדם ומשוקע בארציותו, יש לפניו שלשה סוגי מקלט להגביל ארציותו. והם בעולם שנה ונפש. להיות מיושבי בית המדרש בהתמדת התורה, שזהו המקלט בעולם. ושוב יש חודש אלול סוף השנה, ימי רחמים ורצון, אשר בקל יכולין להתקרב עצמו לה' בימים אלו, וזהו המקלט בשנה. ולדבק עצמו לחכמי ישראל וצדיקיה, שזהו המקלט בנפש.

*

והנה חוץ מהשש ערי מקלט נאמר, ועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר (במדבר לה-ו), דגם ערי הלויים קולטות (עיין מכות י.). וכמו כן מצינו שגגו של מזבח קולטת (שם יב.). וגם זה ללמד יצא על מי שהורג נפשו בשגגה בחטאיו, שערי לויים קולטות אותו. כי שבת לוי היו כולם עובדי ה' בתורה ועבודה, יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל (דברים לג-ז), וערים הללו היו רובם ככולם בני תורה, שלא עסקו בנחלת שדה וכרם, והמדבק עצמו בחכמי ישראל הם מגינים עליו, והם הם הערי מקלט בנפשו.

וכן כן המזבח קולט, והוא על דרך שמבואר בבני יששכר (תשרי ב-כ) דאיתא בזהר הקדוש (פ' במדבר קכא). דאית חובין דלא מתכפרין עד דאתפטר בר נש מעלמא וכו', והאי יהיב גרמיה ודאי למותא ומסיר נפשיה להאי אתר וכו' (ר"ל מקבל עליו מסירות נפש) כמאן דאתפטר מן עלמא וכו', וכדין קוב"ה מרחם עלוי ומכפר ליה לחוביה עכ"ל. הנך רואה שמסירת נפש בכח באמת, אתחשיב כאילו מסר נפשיה בפועל, ואפילו היה בידו עון חילול השם מתכפר ליה עכדה"ק.

ובאזהב ישראל (פ' מסעי) כתב, דמי ששגג בחטאים ועונות ומשחית את נפשו, יעשה תיקון זה בקבלת עול מלכות שמים באהבה שלימה ובמסירת נפש גדול באמת בכל לבבו להש"י בהששה תיבות שמע ישראל וכו' (דברים ו-ד). והמה בחינת שש ערי מקלט. ועליהם תתנו מ"ב עיר,

הזכיה לשמש את קוני, ולעשות נחת רוח ליוצרי, שאמר ונעשה רצונו.

וזהו שמוזהיר הכתוב בפרשתנו, לבלתי רום לבבו מאחיו ולבלתי סור מן המצוה ימין ושמאל (דברים יז-כ). ולכאורה מה שייך אצל קיום מצוה התואר של ימין ושמאל. אמנם על מצות ה' נאמר, אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד (משלי ג-טו), שכל מצוה יש שכרה בצידה, אריכות ימים ועושר וכבוד. ולפעמים האדם מקיים מצות ה' ולא סר ממנו, אך זהו בשביל שרוצה השכר של ימינה ושמאלה. על כן העיר לנו הכתוב, שאין זאת העבודה המתבקשת מהאדם, אלא הוו כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס (אבות א-ג). וזהו 'לבלתי סור מן המצוה' בעצם רק עושהו בשביל 'ימין ושמאל', כדי לקבל האורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד, אלא תכלית עבודת ה' תהא טהורה בלתי לה' לבדו.

*

אך יש לומר עוד במה שדקדק 'אחת' שאלתי מאת ה', כי מצוה בלא דחילו ורחימו לא פרחית לעילא (תיקוני זוהר י כה:). ומי יאמר זכיתי לבי שמצותיו מגיעין למעלה, או שתפלתו זכה ובהירה שיתקבל לפני המלך. אמנם מבואר בחתם סופר (בסוף הפטורת פרשתנו ק:) דמבואר בספרים הקדושים דכשאדם מתפלל תפלת אחת בשלימות, אזי מתקבצין כל התפלות אלו שנדחו לחוץ, ועולים למעלה עם התפלה ההוא. ולא עוד אלא אפילו צדיק אחד שמתפלל פעם אחת בכוונה רצויה, אזי כל התפלות שלו ושל כל העולם שנדחו לבר מימי קדם, כולם עולים עמו ע"ש.

ובדברי יואל (פ' עקב דף טו, והושענא רבא דף תכד) כתב אהא דאיתא בגמרא (ברכות לב:) אמר רבי אלעזר מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה, שנאמר (איכה ג-ח) גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי, ואף על פי ששערי תפלה ננעלו, שערי דמעה לא ננעלו, שנאמר (תהלים לט-ג) ואל דמעתי אל תחרש, ופירש רש"י מדלא כתיב את דמעתי

תראה, שמע מינה נראית הוא לפניו ואין צריך להתפלל על זה ע"ש. מבואר מדברי הגמרא ששערי תפלה בלי דמעות ננעלו.

וכן מפורש בתקוני זהר (תיקון יא כו:) בגלותא אתמר בהון כל השערים ננעלו וכו', ולא אית לון לצלותין אתר לאעלא וכו', ולית מאן דאפתח לון לאילין שערים עד דייתי מאריה דדמעה ע"כ. וכן הוא גם בזוהר הק' (פ' פקודי רמח:). ואם כן באמת לא היה לשום בשר לבוא ולבקש ולהתפלל לפני ה', שהרי שערי תפלות ננעלו, וממילא ישאר התפלה ברומו של עולם ולא יכנס לפני כסא כבודו. אך עם כל זה יש תועלת בכל תפלה ותפלה, שהרי אם יזכה להתפלל אפילו תפלה אחת מעומק הלב בדמעות, הרי אז יפתח השער, ואז יכנסו כל התפלות בבת אחת לפני ה' ע"ש.

ולכן אין להאדם לזולל כאשר מתעורר פעם לפעם להתפלל כהוגן, או לעשות מצוה בהתלהבות, לחשוב ולומר מה תועלת יש כבר בעשיית הדבר פעם אחת כהוגן, הלא יודע נגעי לבבו שזהו רק אחד מני אלף שמתנהג כן. כי אדרבה יתכן שבמעשה זו מתעלה עמו תפלות ומצות של זמנים רבים שעומדים ברומו של עולם, ונדחו לחוץ, וכעת הוא מעלה את כולם למכונו.

ולכן דוד המלך בגודל ענותנותו התחנן שעל כל פנים פעם אחת יזכה לעשות המצוה כהוגן, כי אז יוכל להעלות בזה כל ימי חייו עד עתה. וזהו שאמר 'אחת' שאלתי מאת ה', שיזכה על כל פנים למצוה אחת ולתפלה אחת שיעשהו בדחילו ורחימו כראוי. כי במעשה אחת זו 'שבתי בבית ה' כל ימי חיי', יוכל אני ליישב בבית ה' כל המעשים של ימי חיי שכולם יתעלו עמו. וזהו עבודת חודש אלול סוף השנה, שעל ידי עבודתו ותפלתו כראוי בימים אלו, יוכל להעלות כל השנה כולה, כי מצוה אחת כהוגן גוררת עמה מצות רבות. ויזכנו ה' לעבדו בלבב שלם באמת ובתמים, ונזכה לשנה טובה ומבורכת בביאת בן דוד במהרה בימינו אמן.

הגליון הזה נתנדב על ידי

מוה"ר ר' חיים יודא שפיטץ הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב	מוה"ר ר' שמועון ווינקלער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסיו בנו למול טוב	מוה"ר ר' ישראל שעכטער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מוה"ר ר' משה צבי קליין הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מוה"ר ר' עזריאל יודא ליכטמאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב
---	--	---	--	--

הרוצה לנדב להוצאת הגליון יפנה להר"ר יואל ברא"ש פייערווערקער הי"ו 347.425.2151